

Posudek vedoucího diplomové práce

Posluchačka Kateřina Vodičková předložila na Husitské teologické fakultě UK, Katedře psychosociálních studií (správný název katedry je podle oficiálních stránek fakulty Katedra psychosociálních věd a etiky) v akademickém roce 2007/8 diplomovou práci na téma *Monasticismus u Martina Luthera a některé jeho ohlasy v dějinách protestantismu*. Včetně úvodu a závěru je práce rozčleněna do deseti kapitol.

V kapitole druhé *Křesťanské mnišství – krátký přehled dějin* jsme ve stručnosti uvedeni do dějinných souvislostí. S *Životem Martina Luthera* (kapitola 3) vstupujeme do vlastního tématu práce. Očekávání vzbuzuje kapitola následující *Luther o monasticismu*. Tato kapitola byla zamýšlena jako teologický a sociologický rozbor Lutherova „mnišského“ spisu *De votis monasticis*. Hlubší pochopení protestantských východisek nabízí pak kapitola pátá *Vybrané základní teze protestantismu*. Jádrem práce se staly kapitoly 6 – 8 *O čistotě, O poslušnosti, O majetku*. Kapitoly vystupují z čistě historického rámce, do zorného úhlu vstupují sociální a etická hlediska. Zde je badatelský přínos Kateřiny Vodičkové nejvíce patrný. Práci uzavírá kapitola o původně protestantské mnišské komunitě v *Taizé*. Kapitola má být ilustrací mnišských potencií v protestantismu.

Hodnocení práce je pro vedoucího nejednoduché. Zajímavé téma, dobrá osnova, zajímavě vybraná literatura, překračování hranic mezi historií, etikou, spirituální teologií a sociologií. To vše slibuje dobrý výsledek.

Pečlivá četba výsledné diplomové práce však odhaluje některé závažné nedostatky. Na prvním místě se mi zdá, že závislost na zahraniční literatuře je příliš viditelná, a to nejen obsahově, ale i na českém jazyku Kateřiny Vodičkové. Jazyk je někdy pokroucený a vychýlený anglickým vlivem.

Je možné kritizovat, nebo naopak ocenit, jak pracuje s Lutherovým *De votis monasticis*. Zcela jistě bude historikovi a teologovi chybět práce s originálem. Bude mu chybět podrobnější analýza textu. Ovšem z jiného pohledu je autorčino čtení živé a aktualizující.

K obecným poznámkám přidám i kritiku občas nekritického přebírání názorů z použité literatury. Teolog by měl jistě užívat i pohledů odjinud, z jiných východisek, to je konec konců zajímavý moment v předložené diplomové práci, ale měl by je umět porovnat s klasičtějšími přístupy. Mám na mysli třeba práci Abbotové historie celibátu. Tvzení typu: „Vzpomeňme jen Kateřinu Sienskou, která již v šesti letech založila skupinu bičujících se dětí, týrala své tělo celý život, trpěla bulimií, vypila hnis z rakovinou stíženého umírajícího těla a nakonec zemřela hlady s uspokojivým pocitem, že je konečně svatá“ (s. 64, odkaz na Abbotovou s. 133-138), je jistě zajímavé, ale teolog by měl znát i jiná hlediska a kriticky uvažovat. Nelze také použít románové informace např. z *Ecce* jako pramen pro historickou informaci (s. 68, 69).

Přejdeme-li ke konkrétnějším bodům, pak na s. 13 Řehoř z Nazianzu nebyl příbuzným Basilovým, v západním mnišství je nepřehlédnutelný Augustin, který Kateřině Vodičkové záhadně unikl (s. 13), ženy v rozvíjejícím se mnišství (s. 15) je daleko složitější fenomén, který nelze zjednodušit poukazem na Roberta z Arbrisselu (s. 15), Norbert z Xantenu nezažil „komunitu putujících mnichů“, ale stabilní řád premonstrátů, kam se v historickém přehledu podělo mnišství clunyské a cisterciácké, o jiných nemluvě? V Lutherově životopisu (třetí kapitola) bude jistě protestantský historik hledat více, kapitolka je opravu velice zjednodušujícím přeletem. Také pojem substance nepochází až ze scholastiky (s. 21), to by posluchačka přednášek z filosofie na HTF měla vědět. Nevím, jak míní autorka své tvrzení, že „hnutí kolem Huldricha Zwingliho... položilo základ pozdějšího kalvinismu“ (s. 23)... Nerozumím, co je to „cvičení duchovního kněžství“ (s. 32), co je to „Aurelius Augustinus

v Confessionum píše“ (s. 35)? V úvahách o poslušnosti a konec konců v celé práci postrádám hlubší pohled na kalvinistické prostředí (pravda, práce je o Lutherových pohledech), zkouška z latiny by měla zamezit přepisu citace Benediktovy maximy „oro et laboro“ (s. 76, ta je v práci přehozena za s. 77). Kapitola o Taizé by si také zasloužila větší pečlivosti a zcela jistě není Taizé jediným typem mnišských tendencí v protestantismu.

Nekritizují gramatickou gramotnost práce, ta je, jak pevně věřím, v poslední fázi uvedena do přípustného stavu! Nekritizují, ale s lítostí konstatuji jazykovou stránku. Jazyk český je také hudebně a esteticky laděný!

Jaký je závěr? Práce je přes všechny zmíněné (a nezmíněné) nedostatky zajímavá. Kloubí teologický a sekulární či socio-psychologický přístup, zabývá se originálním způsobem monastickými tendencemi uvnitř protestantských proudů a jejich spirituality, dopady do běžného života a ekonomiky. Ukazuje také diferencovaný přístup Lutherův k mnišské otázce.

Proto se odvážím doporučit práci k obhajobě. Navrhuji známku bene, ale budu-li mile překvapen obhajobou, lze uvažovat i o známce jiné.

Doc. ThDr. Václav Ventura, Th.D.